

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

הגיליון התורני
kef nefesh

כניסת שבת: 19:06

יציאת השבת: 20:15 לדעת ר"ת : 20:45

כתם פז – מאוריקס על הפרשה

עטרת פז

איש או אשה כי יפלא לנדד נדר נזיר להזיר ליי (ו, ב) מדוע – שואל כאן רש"י – נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? אלא לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.

כאשר נכשל האדם בהסתכלות בדבר מה שאינו טהור, צריך הוא לחשוב בלבו: מדוע הראו לי מן השמים כך? עליו לערוך חשבון נפש ולהשתדל להתחזק בעבודת הבורא!

בגמרא מסכת נדרים (דף ט.) מובאים דברי רבי שמעון הצדיק שסיפר, כי פעם אחת בא לפניו אדם אחד, נזיר מן הדרום, יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים.

בני – שאל רבי שמעון – מה ראית להשחית שערך הנאה? רועה צאן הייתי – סיפר הנזיר לרבי שמעון – פעם אחת הלכתי למלא מים מן המעיין, נסתכלתי במים וראיתי בבואה שלי. ביקש יצר הרע שלי לטורדני ולהעבירני מן העולם! אמרתי לו: רשע! מדוע אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? מתפאר אתה באדם שסופו רימה ותולעה? מיד נדרתי שאגלח את שערי לכבוד שמים.

כאשר שמע רבי שמעון את סיפורו של הנזיר, מיד קם ונשקו על ראשו ואמר לו: יהי רצון, שירבו כמותך נזורי נזירות בישראל!

כאשר ראה רועה הצאן את עצמו במים – שאל הגה"ק רבי יעקב ישראל קנייבסקי, הסטייפלר זצ"ל – לאיזה חטא הסיטו היצר הרע?

אלא – השיב הסטייפלר – מתוך התשובה שהשיב הרועה ליצרו: "מדוע אתה מתגאה בעולם שאינו שלך", מבינים אנו כי ביקש יצר הרע להסיתו להיות בעל גאוה!

בדרך כלל – המשיך הסטייפלר ואמר – כאשר אדם מגלה דבר, אשר בו עולה הוא על חבריו, מיד הוא מתמלא יהירות, ובדמיונו הוא בחיר היצורים. בטוח הוא בלבו כי הכל חייבים לחלוק לו כבוד...

ומדוע שוקד היצר הרע להכניס גאוה בכל אדם? – המשיך הסטייפלר ושאל – ומדוע נחשב הדבר כאילו רוצה לטורדו מן העולם?

אלא – השיב הסטייפלר – כאשר נכנסת גאוה בלב האדם מיד מסתלקת השכינה! וכאשר השכינה מסתלקת נשאר האדם שבוי אצל היצר הרע, ובידיו להטות את האדם כרצונו...

בברכת הכהנים שנוכה בשבת זו לקרוא, ומידי יום זוכים להתברך בזה, בברכה זו טמון סוד הברכה בעם ישראל. ונבאר דברנו, לשון הפסוק "ואני אברכם" נדרש ע"י רש"י הקדוש "ואני אברכם לישראל ואסכים עם הכהנים", וצריכים להבין מה זה "אסכים עם הכהנים"?

משל למלך אדיר אשר שלט על ממלכות רבות, ולו שני בנים אהובים, הבן הבכור היה שר הצבא, והמוצלח ביותר. ואילו הבן השני היה השר "לענייני כלום", כל הזמן היה מבלה ומתבלה עם הזמן, וכמה שאביו הניאו מלעשות כן, לא הועיל, עד אשר החליט האב לסלק את הבן ממלכתו ולתת לו את הזמן "אולי יסתדר". אך הבן, אשר לבו מלא בגאוה, לא שת לבו גם לזה, והיה מקביץ נדבות מכאן ומכאן ומסיים את יומו במסבאה ביחד עם השותים והשוטים, ויום עובר ויום חולף, והמלך מיצר על כך ששומע כי בנו כאחד הריקים, ויעש המלך מעשה לסגור את המסבאה שבה היה הבן שותה, וחשב בלבו אולי עתה הבן יתפקח ויראה שהטיפה המרה לא נמצאת אולי ישוב מדרכו. אך דבר לא הועיל. בן המלך הקים בעצמו בביתו מסבאה והיה דולה ומשקה לכל רעיו, וחמת המלך בעדה בו. פנה ליועציו ואין להם תשובה, עד אשר קם בנו הבכור והודיע לאביו שאת הבן הזה ישיב לחיקו והוא צריך את עזרת המלך.

בן המלך הציע לאחיו באמת ובתמים את תפקידו הרם ובתנאי שיעזוב דרכו הנלוזה, בתחילה אחיו כלל לא רצה לשמוע, אך ככל שביקש והעתיר כלפיו, ראה כי אחיו ואביו באמת אוהבים אותו וחפצים בטובתו, והרי אחיו ויתר על תפקידו ועתידו בממלכה, הרי אחיו הוא הבכור, אך הבן הסורר החליט שחזור לאביו ולאחיו ואינו חפץ בשום תפקיד, מספיק לו שהמלך יאהב אותו ואז ממילא יקבל תפקיד חשוב בממלכה, ואכן, הבן שב בתשובה, וחמת המלך שככה, והמלך נשא את בנו מעל כל השרים, ושב ורפא לו.

הנמשל, עם ישראל "הפסידו" את הכהונה בעקבות חטא העגל, וחשבו בלבם כי אפסו הסיכויים שיזכו אי פעם להיות בהגדרת "בן המלך", כי לדעתם ה' יתברך נידה אותם עד אשר אמר "הרף ממני ואשמידם...", הכהנים אשר זכו לגדולה לא חפצים בגדולה לעצמם, אלא הם רוצים לקרב את ישראל לאביהם, ולכן זכו לברך את ישראל, ולא רק לברך סתם אלא "באהבה", ממש, כידוע כהן ששונא אינו יכול לשאת כפיו, עיין במשנ"ב (סי' קכ"ח סעי' סקל"ז): לפיכך, שמח הקב"ה בבניו הכהנים שאמרו "ואני אברכם" מיד הקב"ה אמר: "ואני אברכם לישראל ואסכים עם הכהנים".

ד"ת לעיני ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

העלון נודב על ידי ידידינו רב פעלים לתורה ולתעודה ר' דוד ניזרי ורעייתו שתחי'

משפטי אמת

הכותב: הדיין, הרה"ג ר' אברהם שיראזי שליט"א
נושא: תקופה של חתימה על שטר

קומי אודי - סיפור לשבת

זהירות מהגול

נאמר בפרשתנו מענין הגול "והתודו את חטאתם אשר עשו" (נשא ה, ז)

מצינו בספר "אהבת חיים" (ח"ב עמ' פט) מעשה היה בשנת הטר"ן ביהודי שהתיישב בירושלים ופתח טחנת קמח קטנה, והיה טוחן כל שבוע בעזרת סוסו מעט קמח בשביל בעלי הבתים היהודים שבסביבה, עם הזמן הצליח במסחרו ולקח לו גם עוזר ושמו ראובן, שהיה מסתובב בין הלקוחות ורושם כמה כל אחד מבקש לקנות קמח. ויהי היום ואותו עוזר נפטר לבית עולמו, ואחר זמן קצר, הסוס שהיה לו בטחנה הוליד סייח קטן חרוץ מאוד. הסייח הקטן הזה היה עובד כ"כ טוב ככח של חמשה סוסים. באו כמה יהודים וערבים וביקשו לקנות ממנו את הסוס הקטן החרוץ, אך בעל הטחנה לא הסכים למכרו, בטענה כי הסוס נחוץ לו לעבודתו. הלכו הערבי והלשינו למושל, שיהודי זה יש לו סוס פלא. מיד שלח המושל את אחד מפקידיו שיקנה את הסוס. היהודי שפחד מהמושל שמא יזיק לו, הסכים בעל כורחו למכור לו את הסוס, ואמר לפקידים שיבואו מחר לקחת את הסייח החרוץ. היהודי בעל הטחנה היה נוהג לשבת כל לילה ללמוד תורה, והיה לומד ומתנמנם.

באותו לילה ראתה אשתו את בעלה שקם בחצות הלילה הדליק פנס ויצא מהבית, ולאחר שעה קלה חזר אך לא דיבר עם אשתו מאומה. בבוקר הלך ומצא את הסוס הקטן החרוץ מת, ושמו שמחה גדולה. שאלוהו השכנים: על מה אתה שמח כ"כ שמת הסוס? אמר להם היהודי: אספר לכם המעשה, זה האיש שהיה עוזר לי בטחנה גנב היה, ולא ידעתי מזה. אתמול בלילה בא אלי עוזרי בחלומי בוכה בדמעות שלישי, וסיפר לי שבית דין של מעלה גזרו שנשמתו תתגלגל בסוס הקטן החרוץ הזה, וע"י שיעבוד במשנה מרץ, ע"י כך ישלם את מה שגנב, ובכה ואמר לי שמכיון שמחר יקחו אותו למושל, א"כ לא יהיה עוד תיקון לנשמתו האומללה והמיוסרת!! ולכן ביקש שאמחל לו, שהרי אם אני מוחל לו בלב ונפש על הגניבות, אז הוא ימות ויכניסוהו במחיצתו! סיים בעל טחנת הקמח: ועל כן קמתי אתמול בלילה, לקחתי את הפנס והלכתי לטחנה, תפסתי את אזנו של הסייח לחשתי לתוכה ואמרתי: מחול לך, מחול לך, מחול לך, ובבוקר שראיתי שהסייח מת, הבנתי שאכן הצלתי מצער נורא, נפש אחת מישראל! ואיך לא אשמח?!

על כן יחרד האדם עד כמה חמור עונשו של גזל!!

ראובן ושמעון חתמו על מסמך עסקי, כשותפות, הלוואה, מכר וכיו"ב. לאחר זמן מה, התגלע סכסוך בין השניים ביחס לסעיף מסוים בהסכם. ראובן טען, כי הוא חתם בלא משים לב. לטענתו הוא לא קרא את כל ההסכם וסמך על שמעון שינסח אותו בצורה הוגנת.

נישואי יעקב ורחל עלו על שרטון. רחל ביקשה את זכויותיה הנובעות משטר הכתובה. יעקב טען, כי הוא לא הבין את מה שכתוב בכתובה, מאחר ולשון הכתובה היא ארמית והוא אינו דובר ארמית.

הבירור הנצרך לפתחנו, הוא, האם יש בכח טענות שכאלו בכדי לפטור את ראובן ויעקב, כל אחד בדינו.

ראשית, נבהיר הבהרה חשובה בדיני ממונות, ולפיה, כתב יד וחתימת ידו של אדם, תקף כמאה עדים. כלומר - אפילו אם מאה עדים יעידו נגד ההתחייבות העולה מחתימת יד המתחייב, הדין יוכרע ע"פ חתימתו. בזה, עדים אנו לכוחה של כתיבת וחתימת יד, שאין הן פחותות מטענה הנובעת בעל פה, ואף יפה כוחן מעדות ממש.

לאור האמור, נחזור לשאלת השבוע בעלון, וכי יוכל החותם להתנער מחתימתו, עקב טענות, כגון: לא קראתי-לא הבנתי-השפה אינה מובנת לי, וכיו"ב?

הרמב"ן והרשב"א בתשובותיהם, עסקו בשאלה זו, והתו את העיקרון הבא, לפיו, כל החותם בלא שקרא - לא הבין - לא בירר, לא יוכל להתנער מההתחייבותו הנובעת מחתימתו, שכן, היה עליו לקרוא ולברר ולחקור היטב בטרם הוא חתם, ואם בכל זאת הוא חתם וסמך על נאמנותם של אחרים, לא יוכל הוא לבוא לאחר מכן בתלונות ובתאונות ובטענות כי אם לעצמו.

אחד פסקי הדין שהגדיר כלל הלכתי זה המהווה הלכת יסוד במספר הלכות בשולחן ערוך, יצא מתחת ידו של מו"ר הרה"ג אליעזר גולדשמידט זצ"ל, הובאו דבריו בספר פסקי דיני עזר משפט (סי' יד). דנתי בדבריו בהרחבה בספרי מהלכי משפט כרך א' מהלך ל"ג אות ו' ומהלך ל"ד אות א, 5.

אך הנה, למרות כל האמור, ישנם מקרים חריגים בהם יהא ניתן למצוא עילת פטור מההתחייבות החתומה בהסכם. כך לדוגמא, יש לעיין בחוזים האחידים הארוכים, הניתנים בבנקים, במתן הלוואות ומשכנתאות, וכן מחברות הביטוח, שהמצב הנתון הוא, שהלקוחות אינם קוראים אותם, לפחות ברובם, שמא ניתן לטעון טענות פטור למרות החתימה. כמו כן - התחייבויות העולות מבין השורות הקטנות, שנועדו להטעות.

ביחס לכתובות שסך התחייבות הבעל מופרז עד מאד, שיש בעצם הסכום בכדי להוכיח על דעת החתן המתחייב בחתימתו, שהוא לא גמר בדעתו לשלם את הסכום הנקוב, וכי סכום זה נכתב לכבוד ולפיוס או סתם מחוסר כוונה מיוחדת, נכתבו מספר פסקי דין המצדדים לכאן או לכאן. אלה לחייב את החתן ואלה לפוטרו.

ברכת חזק וברוך ויישר כח לכב' הגאון רבי אברהם שיראזי שליט"א, דיין בית הדין לממונות

"שערי משפט" - נתניה, וכותב הטור החודשי "משפטי אמת"

לרגל הוצאת ספרו השלישי - "מהלכי משפט" כרך ג', הכולל פסקי דין ומחקרים משפטיים.

הקב"ה יזכהו להמשיך ולהרביץ תורה ברכים בכריאות איתנה ונהורא מעליא.